

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3080/2018. (III. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság Budai Központi Kerületi Bíróság 8.B.XI.493/2014/64. sorszámú és a Fővárosi Törvényszék 28.Bf.XI.10.982/2015/198. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Pataki Norbert András, 1027 Budapest, Bem rakpart 46., I/6/A.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Budai Központi Kerületi Bíróság 2015. április 29-én meghozott 8.B.XI.493/2014/64. sorszámú és a Fővárosi Törvényszék 2017. március 10-én meghozott 28.Bf.XI.10.982/2015/198. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az indítványozó kérelmét az Alaptörvény II. cikk, III. cikk, XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1), (2), (3) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 1.1. Az indítványozót az elsőfokú bíróság lőfegyverrel való visszaélés bűntette és garázdaság bűntette miatt halmazati büntetésül 5 év végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, melyet börtön fokozatban rendeltek végrehajtani, a másodfokú bíróság 4 év 6 hónap végrehajtandó szabadságvesztésre enyhítette a korábbi ítéletet, melynek végrehajtási fokozatát fegyház fokozatban határozta meg.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a büntetőeljárás végig „egy irányba haladt”, az eljáró szervek „készpénznek” vették a bűnösségét. Tárgyként kezelték és megsértették a méltóságát az elfogását követően a kézfejről történő mintavétel, és az arra való felszólítás során, valamint azzal, hogy a megkérdezése és a hozzájárulása nélkül, a jogszerű tiltakozás lehetőségét kizárva került sor a mintavételre, ráadásul a minták lefoglalása ellen nem biztosították számára a jogorvoslatot. Mindemellett 2013. augusztus 16–18. között bűnügyi őrizetét a Semmelweis Egyetem ÁOK Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikán akként hajtották végre, hogy a négy végtagját kifeszítve, ágyhoz bilincselve kellett 40 órát eltöltenie, továbbá az ügyvédjével sem közölték a fogvatartás helyét, ezzel ellehetetlenítve a kapcsolattartást. A kibilincselés módja, illetve a kapcsolattartás tekintetében az indítványozó panaszt nyújtott be, amelyet egy büntetőeljárásra és egy közigazgatási eljárásra különítettek el. A közigazgatási eljárás keretében megismételt eljárásban a BRFK VI. kerületi rendőrkapitányság határozatában jogsértést állapított meg a kibilincselés módja, illetve az ügyvéddel való kapcsolattartás megtagadása tekintetében. Az indítványozó kifogásolja, hogy mindezt a bíróság nem értékelte enyhítő körülményként. Álláspontja szerint a fentiek sértik az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz való jogát, a III. cikk szerinti embertelen bánásmód tilalmát, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti védelemhez való jogát is.
- [5] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy ügyében a jogorvoslati lehetőség megtagadásával hajtották végre a helyszíni szemle során a lefoglalásokat: utólag írták alá a jegyzőkönyvet, a lefoglalásnak nincsen indokolása, nem nyilatkoztatták a lefoglalást elszenvedő személyt arról, hogy kíván-e panaszt tenni, a lefoglalási határozatot nem is kézbesítették a részére. Mindennek különös jelentőséget az ad, hogy a lefoglalt dolgok az indítványozó tulajdonát képezték és őt ítélték el az így megszerzett bizonyítékok alapján.
- [6] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés szerinti tulajdonhoz való jog, illetve a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét állítja az indítványozó a bűnügyi költség viselésére kötelezéssel kapcsolatban. Az elsőfokú ítélet ugyanis nem rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről, a másodfokú bíróság azonban bele-

foglalta azt az ítéletébe az indítványozó terhére döntve, holott a perbeszédben az eljáró ügyész is külön eljárásban való döntésre tett javaslatot. Tekintettel arra, hogy a másodfokú ítélet jogerős, ezért az ítélet e rendelkezése ellen nincs jogorvoslati lehetősége. A bűnügyi költség viselésére kötelezés gyakorlatilag az indítványozó „kivéreztetését” jelenti. Mindemellett az indítványozó költségmentességi kérelmet nyújtott be mind elsőfokon, mind másodfokon, amit a Törvényszék ugyan észrevételezett is az ítélet indokolásában, el azonban nem bírálta azt. Mindezekhez kapcsolódóan hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolt döntéshez való jogának sérelmére is.

- [7] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti független bírósághoz és észszerű határidőhöz való jog sérelmét állítja az indítványozó azzal kapcsolatban, hogy védője a jegyzőkönyv átvételétől számított törvényes határidőn belül kérte a 2015. április 28-i elsőfokú tárgyalásról felvett tárgyalási jegyzőkönyv kijavítását, illetve kiegészítését, azonban arra nem került sor. A védő többszöri betekintéskor sem találta a jegyzőkönyvet, így kérte a postai úton történő kézbesítését. Az elsőfokú bíróság elutasította a kérelmet, a védelem a végzés ellen fellebbezést jelentett be, amit a másodfokú bíróság elutasított elkészség miatt. Az indítványozó állítása szerint a bíróság a jegyzőkönyvet a törvényes határidőn túl készítette el. Ehhez kapcsolódóan hivatkozik a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslati jogra is.
- [8] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése szerinti ártatlanság védelméhez való jog sérelmét látja abban, hogy a jogorvoslati lehetőségeit azért tagadták meg, mert „az első pillanattól kezdve” eldöntött tény volt a későbbi jogerős ítélet.
- [9] 1.2. Az indítványozó kifogásaival kapcsolatban a támadott ítéletek az alábbiakat tartalmazzák. Az elsőfokú eljárás során az indítványozó a helyszíni szemle során lefoglalt bűnjelek bizonyítékként való figyelembe vételével, a felismerésre bemutatás lefolytatásával, a számítástechnikai szakértő által vizsgált SIM-kártyával, illetve a kezeiről vett minta lefoglalásával kapcsolatban tett nyilatkozatokat. Ezekkel kapcsolatban az eljáró bíróság egyrészt megállapította, hogy a rendelkezésre álló iratok alapján alaptalanok, másrészt azt is, hogy fennállásuk esetén sem zárták volna ki az említett bizonyítékok felhasználhatóságát, pusztán azok bizonyító erejének értékelésére hatottak volna ki. Az indítványozó bizonyítási kísérletre, a helyszíni szemle során lefoglalt tárgyak bírói szemléljére, valamint a helyszíni szemle jegyzőkönyvében megjelölt rendőrök tanúként való kihallgatására irányuló indítványokat a bíróság azért utasította el, mert ezen bizonyítási eljárások nélkül is tökéletes biztonsággal feltárható volt a tényállás, az indítványozott bizonyítási cselekmények annak a lehetőségét sem hordozták magukban, hogy eredményük alapján a történeti tényállás akár csak részben is megváltozzon.
- [10] A másodfokú bíróság relatív eljárási szabálysértéseket állapított meg az elsőfokú bíróság eljárásával kapcsolatban, mely kiterjedt a tanúk kihallgatására, illetve a szakértők meghallgatására. Az elsőfokú bíróság továbbá nem döntött a személyes költségmentesség iránti kérelemről, nem adta meg az egyik beadványban kért tájékoztatást sem az indítványozó részére, nem határozott a tárgyalási jegyzőkönyv kijavítása iránti indítványairól, ezek az eljárási szabálysértések ugyanakkor nem tekinthetők olyanoknak, amelyek kihatottak volna az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, illetőleg a büntetés kiszabására.
- [11] A másodfokú bíróság kiegészítette a megállapított tényállást, egyben megállapította, hogy e kiegészítésekkel és helyesbítésekkel a tényállás megalapozott, mert felderített, hiánytalan, iratszerű és helytelen ténybeli következtetésektől mentes. A helyszíni szemléről készült jegyzőkönyv a rendelkezésre álló adatok alapján nyilvánvalóan a helyszínen készült el, annak kinyomtatása és az aláírása akadályba ütközött, ami azonban nem ad alapot a közbizalom elleni bűncselekmény feltételezésére. A bűnjelek kezelésével kapcsolatos szabályokat betartották. A kézen található lőpormaradványok biztosítását célzó eljárási cselekmény elvégzése vitathatatlanul halaszthatatlannak tekinthető, arról határozat helyett jegyzőkönyv is felvehető, azonban az ekkor felvett jegyzőkönyv nem rögzítette a halaszthatatlanság tényét, illetve az ezt megalapozó körülményeket. Ez azonban nem jelenti azt, hogy törvényellenesen beszerzett bizonyíték lenne. A határozat és ebből következően a jogorvoslati jog megvonása az indítványozó jogainak lényeges korlátozását nem eredményezte, aligha képzelhető el ugyanis, hogy a jogorvoslat eredményre vezetett volna, ugyanakkor az időmúlás a bizonyítási eljárást befolyásoló tény, az ugyanis mintavesztéshez vezet.
- [12] Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem mindenben tett eleget, többek között azért nem, mert az indítványozó írásbeli indítványaiban, illetve szóbeli észrevételeiben előadott védekezésére kellő részletességgel nem tért ki, illetve a helyszíni szemle lefolytatásának helyességéről vagy helytelenségéről kialakított álláspontjáról részletesen nem adott számot. Az indokolási kötelezettség ezen sérelme azonban nem vezetett

az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, mert az elsőfokú bíróság állásfoglalása a légyegét tekintve egyértelműen megállapítható.

- [13] A bűnügyi költség viselése tárgyában a törvényszék megállapította, nem lett volna akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság döntsön az ítélet meghozataláig felmerült költségről, majd utóbb, a további bűnügyi költség viseléséről különleges eljárásban határozzon.

II.

- [14] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelet bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [15] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az ügyben eljáró tanács az alábbiakat állapította meg. Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, az indítványozó terheltként vett részt a büntetőeljárásban, így érintettsége megállapítható, az ügy érdemében hozott, másodfokú döntéssel szemben rendes jogorvoslatnak helye nincs, így kimerítette a jogorvoslati lehetőségeit is. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítvány határozott kérelmet is tartalmazott, ugyanis megjelölte az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét és indokolást arra nézve, miért sértette azokat a sérelmezett bírói döntés. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. E követelménynek az indítvány egyes elemei nem felelnek meg, így azokat az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta.
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is rögzíti vizsgálatának korlátait: az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak az ítéletek alkotmányossági felülvizsgálatát végzi, nem minősül az általános hatáskörű bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja. Önmagukban a rendes bíróságok által előidézett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra

került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [13]–[15]}.

- [17] Az Alkotmánybíróság ebből fakadóan nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}. E körbe tartozik továbbá az is, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, a nyomozás, illetve bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a rendes bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24], 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15], 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [18] 1.1. Az indítványozó azon kifogásai tehát, mely a kézfejről történő mintavétel módjára, illetve a lefoglalás lefolytatására vonatkoztak, törvényességi jellegűek, a nyomozás lefolytatására, a bizonyítékok felkutatására, rögzítésére és mindezek dokumentálására vonatkoznak. Mindezek érdemi megítélésére, vagyis arra, hogy törvényes volt-e a nyomozás, az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. E kifogásokat a büntetőeljárás során lehet az ott szabályozottak szerint előterjeszteni, melyre sor is került, és a másodfokú ítélet tartalmaz is indokolást ezekkel összefüggésben. Hasonlóan törvényességi kérdésnek minősülnek az indítványozó jegyzőkönyvvel kapcsolatos kifogásai is, melyekkel kapcsolatban szintén folytatott eljárást a bíróság, illetve a költségmentesség kérdésében való döntéshozatal hiánya is, mely önmagában szintén nem alkotmányossági kérdés.
- [19] 1.2. A Semmelweis Egyetem ÁOK Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikán végrehajtott bűnügyi őrizet módjával és az ügyvédjével való kapcsolattartás ellehetetlenítésével kapcsolatban az indítványozó élt jogorvoslati lehetőségeivel, a megismételt közigazgatási eljárás keretében pedig sor került a jogsértés megállapítására. Az indítvány ezen elemei nem állnak közvetlen összefüggésben a támadott ítéletekkel, az őrizet végrehajtásának módja és az ügyvéd értesítésének elmaradása, noha jogerősen megállapítottan jogsértő volt – önmagában – nem befolyásolta a büntetőeljárás érdemét, nem állt okozati összefüggésben a későbbi elítélésével, ezzel ellentétesen az indítványozó sem állít. Mindebből következően jelen eljárásban nincs lehetőség ezen indítványelemek vizsgálatára.
- [20] 1.3. A bűnügyi őrizethez kapcsolódó további kifogást illetően, miszerint enyhítő körülményként kellett volna értékelni a fentieket, az Alkotmánybíróságnak szintén nincs hatásköre, a büntetés kiszabása szakjogi kérdés, az eljáró bíró, mint az igazságszolgáltatás letéteményesének bírói függetlenségéből fakadó döntési joga. A bírósági jogalkalmazásnak egyaránt része a tényállás és az alkalmazandó jog megállapítása, valamint a jogkövetkezmények meghatározása. Ezen összetett folyamat, eljárási periódusoktól függetlenül magában foglalja a jogilag releváns tények objektív feltárását, összegezését, értékelését és a jogkérdések megismerését. A bíró belső meggyőződése, amely lehetővé teszi számára – a bírói függetlenség alkotmányos elve által oltalmazott – a lelkiismeretének megfelelő döntés meghozatalát, ezen tényezők hatására alakul ki {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [54]}. Az Alkotmánybíróság mindezzel kapcsolatban annyit követel meg, hogy az ítélet indokolásában a bíróság nevesítse az enyhítő és súlyosító körülményeket és azt, hogy az milyen mértékben befolyásolta a kiszabott büntetést [az eljárás elhúzódása mint enyhítő körülmény vonatkozásában lásd 2/2017. (II. 10.) AB határozat], azt azonban, hogy melyek az enyhítő és súlyosító körülmények és azokat milyen mértékben kell figyelembe venni, a bírói gyakorlat alakítja ki (lásd a büntetés kiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56. BK vélemény).

- [21] 1.4. Az indítványozó az ártatlanság védelméhez való jog sérelmét látja abban, hogy álláspontja szerint „az első pillanattól kezdve” eldöntött tény volt a későbbi jogerős ítélet. Az indítványozó e kifogása ténylegesen az eljáró nyomozó hatóság és bíróságok elfogultságát állítja. A bíróság pártatlan eljárása a függetlenség alkotmányos értékéhez szorosan kapcsolódik: kizárólag egy független bíróság képes az egyedi ügyekben pártatlanul eljárni. A függetlenség követelményéhez képest a pártatlanság az ügyben eljáró bíróval szemben egyfelől azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkezzen előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára, avagy hátrányára se legyen elfogult. Azokban az ügyekben, amelyekben kétség támad a bíró pártatlansága tekintetében, az eljárás alá vont személy kételye fontos ugyan, de a döntő jelentőségű körülmény mégis az, hogy ez a kétely objektív szempontokkal igazolható-e {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; 3038/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [24], [25]; legutóbb: 3185/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [21]–[22]}. Jelen esetben azonban az objektív szempontokkal igazolható pártatlanság sem magát az eljárást, sem az ügy megítélését vagy a feleket illetően nem vált kétségessé. Az indítványozók által felhozott indokok (nem foglalkoztak a bűnösségével szembe menő bizonyítékokkal, tárgyként kezelték) valójában az érdemi döntés kritikájaként minősíthetőek, nem elégségesek a szubjektív értelemben vett pártatlanság fennállásának megdöntésére. Az Alkotmánybíróság tehát nem vizsgálhatta, hogy a büntetőeljárás lefolytatása alatt milyen módon, vagy hogyan járt el a bíróság, mi volt a „meggyőződése”. Mindebből fakadóan nem vizsgálható az sem, hogy az ártatlanság védelmét ténylegesen tiszteletben tartották-e az eljáró szervek.
- [22] 1.5. A bűnügyi költség vonatkozásában az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog levétett indokolt döntéshez való jog sérelmére.
- [23] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikke a tulajdonhoz való jogot alapvetően két szempontból garantálja, egyrészt a megszerzett tulajdont védi az elvonás ellen, másrészt a megszerzett tulajdont annak korlátozása ellen {pl. 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [20], 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az alkotmányos tulajdonvédelem köre azonban nem azonosítható az absztrakt polgári tulajdon védelmével {26/2013. (X. 4.) AB határozatában, Indokolás [161]}, ezért a bűnügyi költség viselésével kapcsolatos döntés esetleges jogsértő jellege a konkrét ügyben nem veti fel a tulajdonhoz való jog sérelmének kételyét.
- [24] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő indokolási kötelezettség tekintetében kialakított gyakorlata szerint annak alkotmányjogi értelemben vett sérelme akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [38], 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [30], 3070/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [21], 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Jelen ügyben azonban a másodfokú bíróság megállapította, hogy korábban elmaradt a bűnügyi költség viseléséről való döntés, azt is megállapította, hogy ennek mi volt az indoka, továbbá tartalmaz az ítélt indokolást arra nézve is, hogy milyen jogszabályi rendelkezések alapján került sor a bűnügyi költség viseléséről való döntéshozatalra, ezért nem merült fel olyan körülmény, ami alapján megállapítható lenne az indokolási kötelezettség elmaradása.
- [25] 1.6. A fenti kifogásokat illetően tehát az indítvány nem vetett fel sem a támadott döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. Érdemben vizsgálendő ugyanakkor az a kifogás, mely szerint a bíróság a bűnügyi költség viselése vonatkozásában döntésével elvonta az indítványozó jogorvoslatához való jogát.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [27] Az indítványozó kifogásai közül alkotmányossági vizsgálat tárgyát képezheti tehát a bűnügyi költség viseléséről való döntéshozatal. Az indítványozó hivatkozik arra, hogy mivel a büntetőeljárás során hozott elsőfokú ítélet nem rendelkezett a bűnügyi költségek viseléséről, a másodfokú ítélet pedig jogerőre emelkedett, így nem élhetett a jogorvoslat lehetőségével.

- [28] „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat Indokolás [15], {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Alaptörvény megköveteli azt is, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. Nem következik mindebből, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek minden körülmények között helyt kell adnia a kérelemnek, az azonban alkotmányos kötelezettség, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[21]}. A jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése azonban nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a jogalkalmazó szerveket is kötelezi. {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [32]}. A következőes alkotmánybírói gyakorlat szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből ugyan kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása, azonban a jogalkalmazás során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetőségének az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesülniük kell {lásd: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; utóljára: 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [29] A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) szerint bűnügyi költség az a költség, amelyet az ügyben az eljárás megindításától a büntetés végrehajtásának befejezéséig, továbbá a rendkívüli jogorvoslati eljárás, valamint a különleges eljárások során az állam előlegezett, így különösen a tanú megjelenésével felmerült költség, a szakértő, illetőleg a szaktanácsadó részére megállapított munkadíj és költségtérítés, a lefoglalt dolog szállításával és megőrzésével felmerült költség, valamint a tolmács díja és költségtérítése. Bűnügyi költség a terheltnek, a sértettnek, a magánfélnek, a pótmagánvádlónak és a magánvádlónak, a terhelt és a sértett törvényes képviselőjének az ügyben felmerült készkiadása, a kirendelt védőnek és a sértett, a magánfél, valamint a pótmagánvádló képviselőjének készkiadása és díja, akkor is, ha azokat az állam nem előlegezte [Be. 74. § (1) bekezdés]. A bíróság a vádlottat abban az esetben kötelezi bűnügyi költség viselésére, ha őt bűnösnek mondja ki, vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja. Ez a rendelkezés nem vonatkozik arra a bűnügyi költségre, amelynek viselésére a törvény alapján mást kell kötelezni [Be. 338. § (1) bekezdés]. Nagy jelentőségük van azoknak a garanciális jellegű rendelkezéseknek, amelyek a bűnügyi költség viselése tekintetében is biztosítják a „tett-arányosság”, illetve a büntetőigény érvényesítését kísérő (anyagi) kockázatosztás elvének kötelező érvényesülését, illetve teret engednek a méltányosság gyakorlására is. Ugyanis a vádlottat csak azzal a cselekménnyel, illetőleg a tényállással azzal a részével kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselésére lehet kötelezni, amelyre a bűnösségét vagy a felelősségét megállapították; illetve nem lehet kötelezni annak a bűnügyi költségnek a viselésére, amely – nem az ő mulasztása folytán – szükségtelenül merült fel. A bíróság a bűncselekmény súlyához képest aránytalanul nagy bűnügyi költség egy részének megfizetése alól a vádlottat mentesítheti [Be. 338. § (2) és (4)], {3180/2016. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}.
- [30] A bűnügyi költség viselésével kapcsolatos jogorvoslati lehetőségeket a Be. az alábbi módokon szabályozza. Amennyiben az elsőfokú ítélet tartalmaz rendelkezést a bűnügyi költségről, azzal szemben a Be. – külön fellebbezés biztosítása helyett az ítélettel szembeni fellebbezés körében – biztosítja a fellebbezési lehetőséget, továbbá annak sincs akadálya, hogy a fellebbezés a büntetőjogi főkérdést ne, csak valamely járulékos kérdést, így a bűnügyi költség viselésére kötelezést érintse [Be. 348. § (3) bekezdés]. A Be. nem zárja ki azt sem, hogy az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésben szóvá tegyék a bűnügyi költségről való rendelkezés hiányát is. A másodfokú bírósági eljárásban felmerült bűnügyi költséget a másodfokú bíróság a határozatában megállapítja, és szükség esetén rendelkezik annak a viseléséről [Be. 381. § (1) bekezdés]. Itt már főszabály szerint külön jogorvoslat önmagában a bűnügyi költség körében nincs, hacsak nem kerül sor harmadfokú eljárásra [Be. 398. § (3) bekezdés]. Abban az esetben, ha a bíróság jogerős határozatával nem vagy nem megfelelően rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről, a Be. a különleges eljárások között való szabályozással arra is ad lehetőséget,

hogy erről utólag határozzon, mely döntéssel szemben van helye fellebbezésnek [Be. 578. § (1) bekezdés]. A különleges eljárások rendeltetése, hogy az alapeljárás jogerős befejezése után felmerülő egyes, a büntetőjogi felelősséget és a büntetőjogi jogkövetkezmény megállapítását nem érintő kérdésekről (az ún. járulékos kérdésekről) a bíróság egyszerű eljárás keretében határozhasson. Megállapítható tehát, hogy a Be. egyes esetekben biztosítja a jogorvoslatot a bűnügyi költség viselésével kapcsolatban, azonban a jogerős (másod- vagy harmadfokú) döntés esetén különleges eljárás lefolytatására ad lehetőséget.

- [31] Az indítványozó esetében az elsőfokú bíróság nem döntött a bűnügyi költség viseléséről, a jogerős döntést hozó bíróság azonban igen, mégpedig jogorvoslati eljárásban, az ügyész indítványára. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy az indítványozó el lenne zárva a jogorvoslati lehetőségétől. Egyrészt a bűnügyi költség megállapításával kapcsolatos különleges eljárás igénybevételének lehetősége fennáll akkor is, ha a terhelt vagy védője úgy ítéli meg, hogy a bíróság a bűnügyi költség viseléséről nem megfelelően rendelkezett. Különleges eljárás lefolytatásának csak a jogerős döntés meghozatalát követően van helye, e körben tévedett ugyan a másodfokú bíróság, amikor arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság maga is pótolhatta volna döntésének e hiányát, azonban az a körülmény, hogy a jogerős döntés tartalmaz rendelkezést a bűnügyi költség viselésével kapcsolatban, nem jelenti azt, hogy ne lehetne hivatkozni annak törvénysértő jellegére, ha ennek feltételei fennállnak. Másrészt pedig a jogorvoslathoz való jog állított sérelme szempontjából annak is jelentősége van, hogy a bűnügyi költség viseléséről való döntés a törvényszék másodfokú eljárásában járulékos jellegű, a főkérdéshez, vagyis a bűnösség megállapításához kapcsolódik, melyről az elsőfokú bíróság döntött, az indítványozó pedig élt jogorvoslati jogával.
- [32] Mindezeket összességében mérlegelve az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a támadott ítéletek nem ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való joggal. Az Alkotmánybíróság ezért a rendelkező részben foglaltak szerint az indítványt elutasította.

Budapest, 2018. február 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1335/2017.

